

108 Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

CRIȘAN FĂGERAȘU

SECRETUL INGINERULUI MUȘAT

★

EDITATĂ DE REVISTA ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

CRIŞAN FĂGERAŞU

SECRETUL INGINERULUI MUŞAT

*

Colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice"
108

Referent științific: asist. univ. CONSTANTIN ALBU

Dragi cititori,

Vă rugăm să ne scrieți impresiile și observațiile dv. critice cu privire la acest roman și la prezentarea lui grafică.

Adresa noastră este: Colecția „Povestiri științifico-fantastice" a revistei „Știință și tehnică", Casa Scînteii, Piața Scînteii nr. 1, raionul I. V. Stalin, București.

MANUSCRISELE NEPUBLICATE
NU SE ÎNAPOIAZĂ

MANUSCRISELE NEDACTILOGRAFIATE
NU SE IAU ÎN CONSIDERAȚIE

Coperta-desen: DUMITRU IONESCU

SECRETUL INGINERULUI MUȘAT

1

Femeia se zvirli înainte. Miinile i se încleștară pe raglanul cafeniu al omului din fața ei.

— Nu te duce. Or să te ucidă!

El zimbi. Trist și disprețuitor:

— Fie ce-o fi.

Ea îl zgilțiia, îl ruga din priviri... Era ceva mai înaltă decit el, avea niște ochi albaștri buni și plînși, era mai tînără, iar citeva zbirciturі păreau să-i fi apărut abia de cițiva ani, într-o față încă albă și plină. Il privea ca și cum în afară de acest bărbat nu mai exista nimic pe lume: cu el se va termina totul. Așa se privesc oamenii atunci cind se află departe de țara și familia lor, cind unul pentru altul este singurul reazem — și prieten, și iubit, și familie, și patrie, în mijlocul unui imens ocean de înstrăinare.

El mingîia miinile încleștate de haină și încerca să se desprindă:

— Lasă-mă, lasă-mă, trebuie...

— Gindește-te la copii... Eu... tu... putem să murim... sintem gata — dar copiii?

Pe fața slabă și smeadă a bărbatului se iviră două dîre amare; porneau de la umerii obrajilor și se pierdeau în bărbia crispată.

— Cu teama n-o să ajungem nicăieri...

Ușa se deschise brusc și omul, ducînd fulgerător mîna la buzunar, se răsuci pe călcîie. Fața lui crispată se destinse însă imediat într-un zimbet fără bucurie.

— O să-l bat pe Puiu, striga o fetiță de vreo nouă ani, oprindu-se lîngă ușă. Spune-i, mămico, să se astimpere că îl bat!

Tacticos, cu priviri crunte, un băiat care nu împlinise șapte ani păși agale în odaie; în mina lui dreaptă se afla un aruncător de flăcări, o jucărie care împrăștia steluțe reci.

— Măi copil, spuse bărbatul, v-ar plăcea să aveți un tată fricos?

Fetița se strinse cu teamă lîngă mama ei, fără să răspundă, presimțind parcă ceva, dar băiatul, invîrtind arma în miini, grăi hotărît:

— Mie nu mi-e frică!

Rostise cuvîntul frică într-un fel ciudat; apăsa mult pe r, iar i nu suna curat: parcă ar fi spus „frruică". La auzul accentului sonor și bizar, fața omului se împietri:

— Plec, spuse el hotărît. Adu-ți aminte, Marieto, că ai fost de acord.

O sărută uşor — pe copii nu îndrăznea să-i mai sărute — şi ieşi iute din odaie.

Pe scări se opri o clipă, se uită în sus şi în jos, dacă nu vine cineva, îşi puse ochelarii şi scoase iute din buzunar un revolver.

După ce îi controlă piedica şi încărcătorul, îl vîrî în buzunarul de la spate al pantalonilor. Mai coborîse cîteva trepte cînd, probabil jenat în mişcări, scoase arma şi o mută din nou în raglanul cafeniu. Pînă la parter, mai verifică de cîteva ori piedica ; se răzgîndea mereu, nu părea obişnuit să umble cu un revolver.

2

Pe la sfîrşitul tumultuosului an 1965, anul unei crize cum nu mai cunoscuse bogata ţară a Toridei, consulatul romîn din Otlonto părea — pe dinafară — o clădire pustie. Era aşezat pe una din puţinele străzi liniştite ale marelui oraş ; diplomaţii romîni, care îşi aveau locuinţele în aceeaşi curte cu consulatul, evitau în acele zile să circule prea mult pe străzi. Prudenţa lor era îndreptăţită : uriaşul aparat poliţienesc din Torida, speriat de valul grevelor şi manifestaţiilor, căuta să fabrice la iuţeală scandaluri, afaceri de spionaj, orice ar fi putut capta atenţia populaţiei. O mare paradă a artistelor de cinema, îmbrăcate în costume de baie după ultima modă şi dăruind săruturi la loterie — paradă menită să ajute lumea să mai uite de necazurile traiului zilnic — avusese un efect neaşteptat : pe străzile a căror circulaţie fusese întreruptă în vederea evenimentului, au apărut în fugă, abia îmbrăcate în costumele lor sumare, artistele izgonite de şomeri. Aceştia, la rîndul lor, erau fugăriţi de poliţie. Lumea de pe margini intervenise. Pentru împrăştierea mulţimii a fost nevoie de tancuri cu apă colorată. Doi dintre şomeri fură acuzaţi, pe nedrept, de atentat la bunele moravuri şi tentativă de viol. În loc să provoace revoltă împotriva lucrătorilor şi simpatie pentru vedetele în costum de baie — cum nădăjduiseră autorităţile —, procesul stîrnise, dimpotrivă, o asemenea mişcare de protest, încît poliţia din Otlonto se grăbise să-i elibereze pe cei doi arestaţi. Ziarele ţipau zilnic că greutăţile economice ale Toridei s-ar datora Uniunii Sovietice şi Chinei, care încheiaseră tratate comerciale în favoarea Americii de Sud, stricînd astfel socotelile marilor firme din Otlonto. Cele 58 de concerne şi familii principale ale ţării, întrunite în consiliu, hotărîseră să înteţească iarăşi înarmările. Era nevoie de reclamă, de dovezi cum că Torida ar fi ameninţată cu războiul. Spionajul şi contraspionajul, poliţia publică şi secretă căutau în grabă să provoace procese de spionaj ; un instalator de origine franceză, chemat la ambasada unei ţări socialiste să repare caloriferul, fusese arestat cu mare zarvă sub învinuirea că ar fi purtat documente secrete pe care le-ar fi ars în grabă la flacăra lămpii de sudură. Se întîmplase un lucru cu rare precedente : de săptămîni existau cetăţeni care se fereau să mai viziteze consulatele ţărilor din Răsărit, ca nu cumva serviciul special al Toridei sau poliţia secretă, cum i se mai spunea, să-i implice nevinovaţi în cine ştie ce „afacere" de spionaj.

Pe strada aproape pustie, consulatul romîn era aşezat într-o clădire scundă, retrasă de la stradă şi mărginită de un gard cu plasă metalică. În acest gard se împletea viţa de vie sălbatică. De cum apunea soarele, clădirea aparent pustie era scăldată în întuneric,

Peste drum de consulat, într-o vineri seară, îndărătul unei perdele groase, stăteau așezați lîngă un mic post de radioemisie doi agenți ai serviciului special, cum era numită poliția secretă. Își omorau vremea cu interminabile partide de pichet, știind dinainte că la ora aceea, cînd consulatul e închis, nu vor avea nimic interesant de semnalat.

Două etaje deasupra lor, într-un apartament pe care-l știau ocupat de un bătrîn doctor veterinar specializat în cîini pechinezi, un alt agent, de astă dată al poliției publice, se juca singur cu o cutiuță rotundă, al cărei capac era de sticlă; încerca să plaseze în orbite ochii unei pisici. Cînd una din bilele de sticlă verde se așeza în scobitură, cealaltă, parcă la comandă, fugea afară. Omul asculta blazat la radio muzica de jaz, pusă în surdină, și în mai fiecare clipă privea în josul străzii, spre consulat.

După o cazne îndelungată, agentul reuși, pentru a opta oară în acea zi, să potrivească în scobituri ochii pisicii. Dar nu dete nici o atenție succesului său: în josul străzii apăruse un om singuratic, îmbrăcat într-un raglan cafeniu, un om mărunt și cu ochelari, care-și ținea miinile în buzunare, cam așa cum și le țin în filmele de gangsteri cei care poartă un revolver.

3

Era a treia zi la rînd de cînd singuraticul dădea tîrcoale.

Prima oară cînd îl văzuseră, cei doi agenți de la parter ai poliției secrete începuseră să zîmbească:

— Ia uite, Ned, ce rebegiți au început să fie ăștia de la poliția publică.

— Cîștigă chiar atît de prost?

— Aiurea! Alta e socoteala: de cînd cu criza asta afurisită, umblă și ei mai prost îmbrăcați, ca toată lumea... Nu vor să bată la ochi.

— Cum să nu bată la ochi! Uită-te la el cum merge! Numai un copoi neisprăvit e în stare să se învîrtească așa încet, de parcă n-ar avea nici o treabă. Poftim! uită-te cum aruncă spre consulat priviri furișe: parcă l-au scos dintr-un film de groază.

În inactivitatea lor forțată, tîrcoalele pe care le dădea necunoscutul deveniseră subiect de amuzament; își arătau unul altuia zeci de gesturi și atitudini pe care un copoi adevărat n-ar trebui să le ia niciodată și rîdeau de neghiobia poliției publice, care trimitea un neisprăvit să se plimbe trei zile la rînd pe trotuarul de peste drum de consulat, în loc să închirieze, ca ei, un apartament în fața consulatului.

În acest timp, două etaje deasupra lor, agentul poliției publice semnala prin radio că un individ extrem de suspect se învîrtește în fața consulatului romîn.

4

— Ia uite, spuse amuzat unul din agenții poliției secrete. Azi cîrpaciul nostru parcă merge o leacă mai repede.

Necunoscutul în raglan cafeniu ajunsese peste drum de consulat și părea că vrea să treacă mai departe. Deodată însă coti brusc

la dreapta: cu pasul hotărît al unui om ajuns la capătul răbdării și pus pe acte desperate, pornise să traverseze strada, îndreptîndu-se iute spre consulat.

Cei doi agenți, surprinși, aruncară cărțile de joc sărind în picioare.

Omul mai avea vreo șapte-opt pași pînă la mica portiță care dădea în curtea consulatului, cînd de la colțul străzii țîșni o luxoasă limuzină neagră, fără nici un fel de zgomot. Necunoscutul însă, cu acel al șaselea simț pe care parcă îl capătă cei aflați în primejdie de moarte, întorsese iute capul și văzuse sticlirea neagră a mașinii de lîngă el.

— Încercă, din cîteva salturi, să ajungă la portiță. Doi indivizi de statură atletică săriră fulgerător din mașină. Necunoscutul scoase din raglan revolverul, dar unul dintre indivizi, care părea să-și fi făcut ucenicia pe stadioanele de rugbi, îi și plonjase la picioare. Glontele se descărcă în gol și-o lovitură bine țintită smulse revolverul din mîna necunoscutului. Acesta, căzut la pămînt, zbătîndu-se, izbuti într-un efort suprem să arunce spre consulat un mic proiectil. Al doilea dintre atleții săriți din limuzină făcu un salt desperat și se aruncă în spatele mașinii, cu capul prins între mîini.

Rămase așa o clipă, dar nu urmă nici o explozie. Cu un zgomot parcă de piatră, proiectilul, respins de plasa metalică a gardului, căzuse pe asfalt. Cel care sărise la picioarele necunoscutului izbuti să-și izbească prizonierul în moalele capului cu o măciulie de cauciuc. Il ridică — era leșinat — și-l puse pe umăr, ca pe un sac de cartofi, apoi îl descărcă pe canapeaua din spatele limuzinei. Celălalt atlet, cel ascuns după mașină, prinsese curaj. Convingîndu-se că nu-i vorba de nici un fel de exploziv, se apropie de proiectilul căzut pe asfalt și îl ridică. Era o piatră ca toate pietrele, în care fusese învelit un bilet.

In clipa următoare, limuzina neagră fu lîngă el: omul se azvîrli înăuntru, trînti portiera, și mașina luă viteză.

Atunci apăru de la celălalt capăt al străzii, în plină viteză, o altă mașină, de culoare albastră. Se părea că va ajunge limuzina neagră, cînd răsună o împușcătură — și încă una.

5

Nou-sosita mașină albastră, cu roata din față dezumflată, se clătină cîteva clipe ca un om nehotărît, frînele îi țiuiră, se dădu peste cap, sărind pe trotuar și lovind zidul casei chiar sub fereastra unde se aflau cei doi agenți ai poliției secrete.

Cauciucurile celeilalte limuzine, negre, scrîșniră scurt în depărtare; mașina, cu prizonierul ei, dispăruse după colț.

6

Cei doi agenți ai poliției secrete se priviră descumpăniți. Dedesubtul ferestrei lor, limuzina răsturnată luase foc. Doi oameni se săltau cu greutate în sus, să iasă pe portiera liberă, înainte de explodează motorul.

— Ned, e mașina noastră! strigă unul din agenții secreți. Cum dracu de-au nimerit-o?

— Împuşcăturile parcă ar fi venit de undeva, de sus. Vino iute după mine.

Fugiră din apartament şi se postară repede în faţa liftului, care tocmai cobora.

— Sus miinile!

Uşa liftului se deschise, şi doctorul veterinar specializat în pechinezi îşi ridică mirat miinile.

— Caută-l! porunci agentul care răspundea la numele de Ned.

După o clipă răsună o înjurătură:

— E de la poliţie! Uite legitimaţia lui!

— Ascultă, mă copoiule, se răsti Ned, cum ţi-ai permis să tragi asupra unei maşini a serviciului secret?

— Scuzaţi-mă, n-am ştiut a cui e, credeam că vreo bandă încearcă să-l facă scăpat pe individul ăla.

— Las' că ne-o plăteşti tu! Hai afară, Ned, să vedem ce fac ai noştri.

— Da, e omul meu, confirmă inspectorul Nostril. Vorbea in telefon cu un glas pătruns de respect, vorbea şovăitor, temător chiar, ca şi cind cu fiecare frază ar fi spus: „scuzaţi, sint un funcţionar de rind, nu mă pricep, n-am ştiut că e vorba de serviciul secret".

— Au murit? întrebă Nostril cu tristeţe în glas. Ne pare foarte rău: omul nostru a văzut o maşină cum fugăreşte limuzina noastră; n-a ştiut că-i o maşină a serviciului secret. A văzut cum se trage asupra maşinii poliţiei. Atunci, dintr-un singur foc, care din păcate şi-a nimerit ţinta, a tras asupra maşinii. Voi lua măsuri să fie pedepsit. Cit mai drastic!

Şi, spunind acestea, Nostril făcu semn cu ochiul, amical, înspre un om blond-roşcat, cu buza de jos foarte umflată. Era aghiotantul său, Healey; aşezat în faţa biroului, acesta urmărea cu atenţie fiecare cuvint.

— Vreţi prizonierul? întrebă Nostril dezolat. Ne pare foarte rău, dar ne-a scăpat din miini. Ca să vă spun tot adevărul, ştiam că individul în raglan cafeniu e agentul unei bande de spioni. Ştiam din informaţiile noastre că, dacă il arestăm, banda o să încerce să-l scape. Cind agentul nostru a văzut maşina dumneavoastră, a crezut că e a bandei şi a tras. Insă două străzi mai încolo, adevărata maşină a bandei a tamponat limuzina noastră şi o grămadă de indivizi au tăbărit asupra agenţilor noştri. Individul în raglan cafeniu, care se prefăcuse că a leşinat, atita aştepta! Profitind de înghesuială, a dispărut... Nu, n-am prins nici unul din oamenii lor...

Nostril făcu din nou cu ochiul înspre agentul său şi spuse în telefon:

— Fireşte, fireşte... vă vom face un raport amănunţit. Sperăm să prindem individul în citeva zile. Incă nu ştim cine e. Fireşte... nu mai încape vorbă... vi-l vom preda imediat ce-l prindem...

Satisfăcut, Nostril închise telefonul şi îi spuse aghiotantului său:

— Le-am tras clapa. Aştia de la secret vor să trăiască din munca noastră. Prindem şi noi o dată un spion şi vor să ni-l ia. Cum se simte arestatul? şi-a venit în fire?

8

— S-ar putea ca Nostril să ne mintă, spuse generalul Bigellow închizînd telefonul. Aştia de la poliţia publică vor să facă din toate o afacere. Ascultă, Ned, de ce n-aţi tras asupra maşinii lor?

— Am chemat prin radio maşina noastră, se dezvinovăţi agentul în poziţie de drepţi. De tras, nu puteam să tragem, că aveam instrucţiuni să păstrăm secret postul fix. Cînd am văzut că se trage asupra maşinii noastre, am vrut să răspundem, dar era prea tîrziu: maşina lor dispăruse după colţ. Nu ne-a mai rămas altceva de făcut decît să-l prindem pe afurisitul lor de agent.

— Neisprăviţilor! se înfurie generalul.

Agentul se retrase pleoştit, iar Bigellow se plecă spre microfonul care-i şedea pe birou:

— Să vie imediat la mine şeful serviciului Balcani.

9

Stimate domnule prim-consul,

Subsemnatul Grigore Muşat, cetăţean romîn, după ce am rătăcit 21 de ani departe de Romînia, rog din adîncul inimii să fiu repatriat şi să mi se dea posibilitate să-mi slujesc ţara. Soţia mea e şi ea romîncă; avem doi copii. În momentul de faţă, n-am nici o profesie; totuşi, repatrierea mea prezintă o importanţă cu totul neobişnuită. Sînt în posesia unei descoperiri epocale, care va aduce glorie patriei mele şi care va rezolva cel puţin o treime din nevoile materiale ale omenirii. Sînt nerăbdător să sărut pămîntul ţării. Alătur adresa mea: în caz că sînt arestat sau dispar, vă rog să faceţi tot ce-i cu putinţă ca să-mi salvaţi familia.

GRIGORE MUŞAT

Inspectorul Nostril învîrtea intrigat foaia subţire, mototolită, pe care un scris extrem de mărunt o umpluse cu cele de mai sus. Inspectorul citise de trei ori la rînd traducerea englezească a scrisorii, dar i se părea, nu se ştie de ce, că originalul romînesc, scrisul, cerneala, oricare amănunt îi vor releva ceva în plus. Chiar şi piatra în care fusese învelit biletul — piatra pe care omul în raglan cafeniu încercase s-o arunce pe fereastra consulatului romîn — îi părea a ascunde cine ştie ce mister. Faptul că Nostril avea de-a face cu un om din îndepărtata Romînie dădea cazului un soi de parfum exotic. Totuşi, dacă n-ar fi fost împrejurările politice, şi mai ales frazele finale despre „descoperirea epocală", inspectorul ar fi încredinţat unui om în subordine întreg cazul, ca pe o banală afacere de emigraţie. Amestecul serviciului secret nu îl intriga: ştia că toate consulatele ţărilor din răsărit sînt supravegheate; de altfel, dacă serviciul secret ar fi ştiut ceva precis, n-ar fi lăsat ca poliţia să-i sufle prizonierul din faţa nasului.

În acel an de criză — al treilea la rînd —, aproape patru milioane de foşti europeni încercau să se întoarcă în ţările lor de baş-

tină, deşi aproape două milioane se întorseseră în state bîntuite şi ele de criză. Autorităţile din Torida erau însă înfuriate cel mai mult de milionul de oameni, europeni de origine, care, după zeci de ani de şedere în Torida, doreau acum, în mijlocul crizei ce zguduia capitalismul, să se întoarcă în Răsărit. Temîndu-se însă de arestare, puţini oameni vizitau consulatele ţărilor răsăritene.

Desigur, l-am nedreptăţi pe corpolentul şi jovialul inspector Nostril dacă am spune că aceste complicaţii politice îl interesau cîtuşi de puţin. El socotea poliţia drept un „business": la fiecare afacere cîntărea atent cîţi bani, ce reclamă sau ce înălţare în grad îi va aduce. Amintind de un copoi mai bătrîior, care compensează prin experienţă şi şiretenie ceea ce a pierdut în agerimea picioarelor, Nostril se gîndea că afacerea cu romînul capturat e „grasă", pentru că îi poate prilejui o înscenare de spionaj. Dacă va pune, în locul cererii de repatriere, cîteva planuri militare care nu-s greu de ticluit, va putea dovedi că Muşat, la comanda consulatului romîn, făcea spionaj. Jupînii lui Rockepont — marele trust de chimicale şi armament — vor găsi aici un argument pentru înarmări: ziarele îi vor lua lui Nostril declaraţii bine plătite, va scoate o carte despre „afacerea Muşat" şi încă una intitulată „Amintirile inspectorului Nostril" — se va găsi cine să scrie cărţile pentru el, căci lui Nostril nu-i plăcea asemenea ocupaţie —, va da interviuri la televiziune şi, în ciuda scumpirii vieţii, va putea trăi împărăteşte cel puţin un an din „afacerea Muşat".

Comandase deja o schiţă cu planul unei bombe de tip nou. Il va chema pe romîn în birou. Il va întreba dacă recunoaşte că e spion. Recunoaşte că planul învelea piatra pe care-a încercat s-o arunce în curtea consulatului romînesc? Luînd în mînă mica schiţă, Muşat îşi va lăsa amprentele digitale pe ea, şi astfel se va crea o dovadă în plus că a făcut spionaj.

„Un fleac! — îşi spunea Nostril. Nu e greu să-l înfund!"

Insă, mîncînd plăcinte cu vişini — plăcintele cu vişini erau pasiunea lui, avea o tavă în sertarul de jos al biroului, mînca 20—30 pe zi şi era poreclit de colegi „omul cu cel mai tare stomac din Torida" —, jovialul şi şiretul Nostril încă mai şovăia.

„Dacă totuşi individul a făcut cine ştie ce invenţie? — se întreba el. In ultimii zece ani, răsăritenii ăştia ne-au omorît cu descoperirile: ba sputnicii, ba chestia aia grozavă cu atomul — cum naiba îi spune? — hotărît, au talent!"

Işi chemă ajutorul, pe Healey, şi-l întrebă:

— Ia zi, băiete, cum e romînul? Pare deştept?

— Dracu-i mai ştie pe asiaticii ăştia! răspunse Healey, care se făcuse poliţist din cauză că abandonase studiile, neputînd să-şi ia niciodată examenele de geografie. Romînii şi în general asiaticii sînt oameni misterioşi, adăugă el.

— Bravo, Healey! spuse Nostril, lămuririle tale întotdeauna îmi luminează mintea, ai un creier la fel de limpede ca acela al africanului ăla pe care-l chema Newton.

După ce „gorila" * plecă, Nostril întinse mîna în sertarul de jos al biroului și scoase o plăcintă cu vișine.

— Poate are o descoperire pe care s-o vindem la preț bun. Mai știi? Vreo armă, raza morții... Ba nu, uită-te: scrie că „va rezolva cel puțin o treime din nevoile materiale ale omenirii". E bucluc: șefii n-au nevoie de chestii de-astea. Însă plătesc bine să aibă secretul ascuns în casa de bani. Da, băiete, dar s-ar putea ca, după ce mi-l cumpără, să fiu împușcat „din întîmplare" într-o luptă cu gangsterii. Nu de alta, dar ca să-mi ajute creierul să uite mai iute de toată afacerea... Fugi de aici, poate că adaptează descoperirea la o armă de război. Sau poate că romînul e nebun. Poate că n-a inventat nimic. Hai mai bine să fac o simplă afacere de spionaj! Ba nu! Vreau mai întîi să mă conving că nu-i rost de un cîștig mai mare!

10

Omul avea o privire aiurită, părea năuc; cei cîțiva pași de la ușă pînă în fața biroului lui Nostril îi făcu șovăitor, ca și cînd s-ar fi așteptat dintr-o clipă într-alta să fie pocnit de un dușman nevăzut.

La început, Nostril crezu că arestatul a fost buimăcit de lovitura primită în moalele capului; dar romînul spuse cu o voce metalică, neașteptat de calmă:

— Cer să mi se restituie ochelarii și să fiu imediat pus în libertate.

— Numele dumitale și adresa, ceru Nostril, pe un ton voit indiferent.

— Cer ca mai întîi să-mi promiteți că voi fi pus în libertate.

Vorbea fără multă convingere, ca un actor ce se află la primele repetiții și abia încearcă să se familiarizeze cu textul.

— Noi am putea să promitem și să ne călcăm promisiunea, vorbi blînd Nostril. Dar noi, aici, nu promitem nimic, niciodată. De îndată ce începi să promiți ceva unui arestat, el devine un adevărat negustor: se tocmește la nesfîrșit pentru fiecare întrebare, vrea ochelari și tot felul de avantaje. I se strică, adesea, caracterul. Noi, cu dumneata, vrem să fim buni pedagogi: îți spunem de la început că vei fi chinuit luni și luni de-a rîndul, fără nici o grabă, la nevoie și cu familia... probabil că ai și familie... Așa că trebuie să răspunzi la tot ce te întrebăm: dumneata ai toate obligațiile posibile, pe cînd noi nici una. Dacă nu-ți place, n-ai decît să-ți dai demisia din rolul de arestat — noi tot nu ți-o vom primi. Așadar, numele și adresa!

Nostril îi aflase, din bilet, și numele și adresa. Dar el știa că unii dintre arestați suferă de o bruscă prăbușire a energiei atunci cînd văd că amănunte pe care, în ciuda unor chinuri teribile, le-au tăinuit zile în șir au fost aflate fără ajutorul lor sau poate erau cunoscute dinainte. Rezistența de pînă atunci le apare inutilă, ei nu mai știu ce a aflat și ce n-a aflat poliția și se dau bătuți. Poate că astfel și prizonierul va lăsa să-i scape taina descoperirii pe care o proclama în cererea adresată consulatului. Asta în caz că nu se lăudase de pomană. Văzînd că romînul tace, Nostril stărui:

* *Gorila* — poreclă pe care o au în S.U.A., Florida și alte țări agenții de luptă ai patronilor capitaliști, ai gangsterilor etc. — cel mai adesea însărcinați cu paza personală (*n.a.*).

— Numele și adresa! Nu ne sili să trecem la metode dure...
— Puteți începe imediat, spuse Mușat țeapăn și palid.
Nostril, privindu-l cu coada ochiului, porunci în microfon:
— Pregătiți camera de tortură!
De fapt, această cameră era permanent pregătită. Nostril știa însă că, mai ales la intelectuali cu fantezie bogată, teama de necunoscut e adesea mai mistuitoare decît chinurile înseși; voia să-și lase prizonierul să se perpelească, iar în acest timp el, Nostril, să-l studieze pe îndelete.

11

Viermi, mulți viermi. Dar nu erau niște viermi care să-ți facă scîrbă. Nu! dimpotrivă! erau niște viermi foarte drăguți. Albi, și dansau, și fiecare purta cîte o fustiță. Unii aveau fustițe roșii, alții albastre, alții liliachii sau galbene sau verzi... Dansau încet, încet... Hai la groapa cu furnici... Ba-i aici, ba nu-i aici... Tăticule, ce înseamnă keratină? Tăticule, vorbești mereu de keratină, ce înseamnă keratină? Tăticu dirija dansul viermișorilor îmbrăcați în fustițe colorate. Keratina, drăguțule, e o substanță din care... părul, unghiile, coarnele, o substanță care... Tăticule, ce înseamnă substanță? Tăticu dirija orchestra viermișorilor, toți îmbrăcați în pantalonași colorați, cu bretele de stofă... Vai, ce nostim și ce caraghios e viermele ăla mare și gras, alb și cu mustăți negre... ăla din fundul orchestrei, care bate la tobă... Și ce tare bate!
Bum-bum-bum! Bu-bu-bu-bu-bum! Ta-ca ta-ca!
Prea tare bate. Nu e cuminte. Nu vrea să înceteze. Tăticu se supără și îi închide pe toți viermii, și pe dansatori, și pe muzicanți, într-o cutie mare cu găurele. Dar ei bat cu pumnișorii lor albi în ușă: Bu-bu-bu-bum! Bu-bu-bu-bum! Deschideți! Deschideți mai repede!
— Cine e? întreabă mămica.
— Deschideți imediat! Poliția!
Puiu tresări, ca lovit, din cauza luminii aprinse brusc. Își duse mîinile la ochi. Își frecă ochii mult, mult, cu pumnii, și cînd se uită în odaie văzu trei oameni răi — dintr-o singură privire se vedea că sînt răi, altfel nu l-ar fi trezit cînd abia apucase să adoarmă. Fandosita de Roxana, ca întotdeauna, începuse să miorlăie, iar mămica își frîngea mîinile. Dar unde e tăticu? Dirija orchestra viermișorilor — ba nu, asta a fost în vis. Era plecat tăticu. Altfel n-ar fi îndrăznit răii ăștia să dea năvală. Sînt tare răi: ia uite cum trîntesc sertarele, cum răscolesc așternutul.
— Unde sînt însemnările soțului dumitale? întreabă unul.
— Unde își făcea experiențele?
— Unde e ascunsă formula?
Mămica spune că nu știe nimic. Ei răscolesc și strică toate: se cunoaște că nu-i tăticu, nu-i nici un bărbat în casă. Mămicăi și Roxanei le e frică; mie nu mi-e frică, nu vreau să-mi fie frică.
Deodată unul din agenți tresare și ridică revolverul:
— Atenție! M-a lovit ceva în obraz!
Ailalți, încordați, cu degetele pe trăgaci, se uită în toate părțile, unul mai înalt privește și pe jos și începe să rîdă.
— A aruncat puștiul cu o piatră.

— Cucoană, ține-ți mucosul dacă nu vrei să ți-l vezi găurit de-un glonte, uite-așa, din greșeală!

Iarăși răscolesc casa. Puiu mîrîie înfundat, ca un cățel; i-e ciudă, și mămica lui nu-l lasă să se miște. Puiu adoarme iar. Și eu am keratină, tăticule? și eu am glande? Da' păianjenul, ce fel de lipici pune pe pînză, de se lipește musca de el?

— Nu iese nimeni din casă. Telefonul e închis. Orice aveți nevoie de cumpărat, spuneți omului nostru.

Un fulger, și Puiu se trezește speriat: cineva a aprins un soi de bec ciudat, numai o clipă, și acum închide un aparat de fotografiat. Inseamnă că l-a fotografiat. O să-i arate și lui fotografia? N-am nevoie de poze de la oameni răi. Cine mă pune în pat? N-am puterea să mai deschid ochii. Trebuie să fie mămica. Or fi plecat răii ăia? Simt cum adorm. De ce avea mămica obrazul umed? Aș vrea să visez ceva frumos.

12

De cîteva minute, privirea gînditoare și puțin obosită a inspectorului Nostril urmărea fața prizonierului său.

Grigore Mușat avea acea aparență nedefinită a oamenilor care pot fi în vîrstă de 35 de ani la fel de bine ca și de 60. Fața osoasă și musculoasă, pe care citeai energie, febrilitate și încăpățînare, era ca o carte deschisă: jocul fiecărui mușchi, al sentimentelor, al gîndurilor părea lesne de citit. Cîteodată, privirile îi erau sigure și energice; altădată șovăiau, se pierdeau în gol, și Nostril își spuse că omul nu poartă tot timpul ochelari: probabil că la unele distanțe vede mai bine fără. Era mărunt; în vreme ce prin corpul masivului Nostril senzațiile păreau a călători mult și încet, avînd de străbătut un mare teritoriu, la Mușat, dimpotrivă, aveai impresia că scurtimea rețelei nervoase, distribuită pe un corp mic și neavînd de trecut bariere de grăsime, ar face ca toate reacțiile să fie fulgerătoare. Aveai senzația că un motan sătul și plictisit ține la colț un șoarece agil, desperat, gata de orice, care totuși nu-i poate scăpa din labă.

— Domnule, întrebă calm Nostril, te întreb ultima oară: care e numele și adresa dumitale?

— Protestez împotriva arestării mele..., spuse înăbușit Mușat.

Vorbea cu un accent perfect, n-ai fi zis că este un străin. Protestase fără energie, ca și cînd ar fi îndeplinit o formalitate inutilă. Părea hotărît să nu spună decît strictul necesar. Inspectorul Nostril îl cercetă în tăcere aproape zece minute în șir. Nu se auzea nici un zgomot, nimeni nu avea voie să-l deranjeze pe Nostril în timpul interogatoriilor. Inspectorul știa că există oameni, mai ales intelectuali, cărora nu le place să vorbească mult la poliție. Voia să creeze o tăcere apăsătoare, o tăcere care să stîrnească în romîn dorul de a vorbi. Dintr-o îndelungată experiență, Nostril învățase că în duelul dintre anchetator și anchetat, fiecare are avantajele și dezavantajele impuse de poziția lui; totul e deci să-ți folosești cît mai abil atuurile, avantajele. Anchetatorul are acea inteligență specifică spectatorului de fotbal, care știe mai bine decît jucătorii unde ar fi trebuit să fie îndreptată mingea, cînd și cum; pe cînd omul anchetat, conștient că de fiecare cuvînt îi depinde poate viața, are mintea zguduită mereu de afluxul emoțiilor, „e în joc", și nu păstrează obiectivitatea

necesară. In schimb, hărţuit, apărîndu-şi pielea, cel anchetat are o patimă, o vitalitate, nişte resurse pe care profesionistul rutinat şi poate plictisit de a zecea anchetă din acea zi nu le posedă decît rar.

Nostril se simţea prost, mai ales cînd avea de anchetat comunişti: erau deprinşi să reziste, aveau o tărie de fier şi nu erau singuri în faţa celui ce-l anchetează, ci păstrau o legătură invizibilă, concretă, fizică, sau măcar sufletească, morală, cu ceilalţi, cu comuniştii din afară. In plus, la comunişti întotdeauna era vorba de probleme politice şi teoretice pe care Nostril nu le cunoştea prea bine şi din cauza cărora era uneori nevoit să cheme specialişti în ajutor. Muşat, însă, din primele informaţii căpătate de Nostril, nu era comunist; lipsa lui de experienţă în problemele poliţieneşti, nervozitatea lui mare, situaţia defavorabilă în care se afla, totul îl făcea să fie o victimă extrem de uşoară.

Nostril îşi dădea seama că în mai puţin de cinci minute ar putea, fără efort, să-l înfunde pe acest romîn neexperimentat, să-l scoată vinovat de cele mai neaşteptate infamii. In schimb, Muşat avea — poate — o uriaşă superioritate asupra lui Nostril: taina, invenţia sa. Dacă era adevărat că a făcut o descoperire epocală, atunci romînul, cu toate slăbiciunile lui, îi era superior anchetatorului: oricît ar fi fost de anchetat, sucit, învîrtit, chiar schingiuit, era tare în domeniul lui tehnic; nu putea avea aici nici un fel de stîngăcie şi nu va lăsa să-i scape secretul cu nici un preţ. Nostril se convinsese că există inventatori, oameni ai unei singure idei, cu care trăiesc de zeci de ani, oameni cărora nici un fel de anchetă nu le poate smulge secretul. Trebuia deci să lucreze cu o atenţie neobişnuită — şi nici măcar n-avea convingerea că la urmă îi vor fi răsplătite eforturile: poate nu exista nici o descoperire.

In timpul acestei lungi pauze, Grigore Muşat, zbuciumîndu-şi sufletul, căuta să-şi construiască o linie de apărare. Era resemnat: ştia că va fi deţinut multă vreme, că va fi amestecat în cine ştie ce afacere de spionaj. Tocmai cu acest sentiment al desperării pornise în întîmpinarea riscurilor pe care le prezenta o vizită la consulatul romîn. Resemnat în ce priveşte dezastrul propriei sale existenţe şi socotindu-l o pedeapsă a „destinului", Muşat, în schimb, avea un singur gînd, pînă la obsesie: să nu-şi destăinuiască invenţia. „Ce-ar fi să las impresia că sînt nebun?" — se întreba el, privindu-l pe Nostril, care fuma încetişor fixîndu-l în tăcere. „Nu, nu, nu e demn — îşi răspunse el. Prea mult am fost umilit în ţara asta; nu vreau. De altfel, nici nu mă pricep să simulez nebunia; mi-e mai uşor să înnebunesc de-adevăratelea decît să mă prefac că sînt nebun. Dar atunci, oare cum să..."

Tresări, auzind pe neaşteptate glasul lui Nostril.

„Să nu mă arăt slab..." — îşi spuse Muşat.

13

Inspectorul Nostril se aplecă spre difuzorul pe care-l avea în stînga biroului şi rosti un singur cuvînt:

— Începeţi!

In frunte cu aghiotantul Healey, doi agenţi năvăliră pe uşă tăbărînd asupra omului singur ce se afla în mijlocul odăii. Cu lovituri şi înjurături îl dezbrăcară într-o clipă.

Camera era normal mobilată, ca o cameră de lucru; dacă Mușat ar fi fost dezbrăcat într-o sală de tortură, goliciunea corpului n-ar fi părut poate nelalocul ei, dar aici omul se simțea nu atît terorizat, cît degradat, umilit. Rămăsese complet gol, înconjurat de agenții cu noduri subțiri la cravată și batistă albă la buzunarul de la piept.

— Poftiți-l să ia loc! spuse Nostril.

Il imbrînciră într-un scaun și atunci se petrecu cel mai neașteptat lucru cu putință. Unul din agenți scoase din buzunar o cărticică cu filele groase și lucioase, din carton, așa cum sînt uneori cărțile cu poze pentru copii mici. Mușat ar fi vrut s-o azvîrle cît colo, dar era imobilizat și, dealtminteri, își zicea că nu-i bine să-i ațîțe zadarnic.

— Citește, citește!... îl îmbie Nostril. E cartea noastră de bucate — înainte de masă prinde bine să știi cu ce vei fi servit. Sînt patru extrase dintr-o carte de-a comuniștilor voștri, apărută acum vreo opt ani, „Tortura", de Henri Alleg. Poți să ai încredere: omul n-a mințit.

Invins de neliniște și curiozitate, Mușat străbătu rîndurile. Francezul descria felul cum a fost torturat de către ofițerii „para" și ai Legiunii străine din Algeria, cum îi înfipseseră electrozii în gîtlej, în sex, în piept, cum îl spînzuraseră cu picioarele în sus arzîndu-i pieptul, cum îl înăbușiseră turnîndu-i apă în stomac și plămîni, făcîndu-l să „moară" de mai multe ori și „salvîndu-i" viața în ultima clipă. Mușat își dădu seama că pasajele au fost astfel extrase încît să nu vorbească despre rezistența comunistului francez; de vreme însă ce acesta apucase să-și scrie cartea înseamnă că supraviețuise măcar atîta cît era nevoie pentru a-și întocmi dramaticul act de demascare. La acest gînd, ca un curent electric, Mușat simți cum îl străbat unde proaspete de energie și putere.

„Trebuie să rezist — își spuse el. Poate n-au aflat cine sînt. Abia acum două zile ne-am mutat, fără să le dăm adresa nouă, așa că e greu să mă găsească. Am vorbit cu Marieta: dacă nu viu acasă pînă la două noaptea, trebuie să plece cu copiii să caute altă casă. Dacă au prins însă biletul meu? Orice-ar fi, să rezist. Nici măcar n-o să strig".

Nostril se aplecă în fotoliul său, scoase o plăcintă cu vișine, răsuci fotoliul rotativ cu fața la perete și spuse:

— Bateți-l!

Inspectorul nu se considera sadic, dar suferința și gemetele altuia îl făceau întotdeauna să mănînce mai cu poftă. Să vadă sînge și răni în timp ce mănîncă — asta nu putea suporta; nu-i pria. Dar urlete, gemete, plînsul omenesc — asta îi mărea pofta de mîncare. Se auzea răpăitul loviturilor pe trupul slab al romînului. Apoi izbucni un fel de scîncet, ca de copil, se vedea că omul acela, numai oase și nervi, face eforturi uriașe să se stăpînească.

Cînd Nostril termină de mîncat plăcinta și se învîrti în fotoliul său, spre Mușat, îl văzu întins pe o mușama care fusese așternută peste covor; mușchii lui subțiri și bine reliefați se cutremurau ciudat sub impulsurile firelor electrice. „Nu voi striga!" — își spunea prizonierul, dar cînd electrozii, schimbîndu-și mereu intensitatea curentului, începură să i se înfigă în diferite părți ale corpului, simți că mii de săbii din oțel topit îl taie în bucăți, că gheare colosale îl sfarmă și-l sfîșie fiecare bucată de os și de carne, simți că i-au explodat creierii și că în pieptul lui s-a spart ceva și își dete seama, cu

mirare, că urla. Incercă să se rețină, dar parcă ar fi strigat un altul în locul lui, nu un om, niște bucăți de carne și os asupra cărora nu mai avea nici o putere.

Curentul se întrerupse deodată, iar Nostril spuse scurt și cu răutate:

— Numele, adresa!

— E stupid! gîfîi Mușat. Cind mă torturezi, mă doare, strigă animalul din mine, e o simplă reacție fiziologică, dar de spus n-o să-ți spun nimic.

Nostril îl asculta fără să-l întrerupă. Căuta să pătrundă psihologia omului.

— Nu înțelegi că nu există nici o legătură între durere și vorbit? Chinul mă doare, chiar mă înfricoșează, dar asta pentru mine n-are nici o legătură cu vorbitul. Cer să fiu pus în libertate! Altfel nu vorbesc.

— Ai dreptate... încuviință cu blîndețe Nostril. Tortura e cel mai josnic lucru de pe lume — și stupid totodată. Il privi cu nesfîrșit regret: Intelege, însă, domnule, că sînt în slujba unei instituții capitaliste, reacționare, care încă n-a inventat, din păcate, nici un mijloc mai progresist pentru a face oamenii să vorbească. Tot ce pot să-ți promit e că vei rămîne în viață multă, multă vreme și că vei avea un program variat de tortură, așa ca să nu te obișnuiești niciodată. Prin urmare, scuzele noastre... — și dați-l drumu', băieți!

14

Mușat se trezi din nou urlînd. Schingiuitorii dispărură într-un nor negru.

Se vedea îmbrăcat în mantaua militară, strigînd și fugind înainte, prin norul negru. O bombă explodase nu departe de el, căci văzu fulgerul exploziei și simți o durere în piept.

„Așa a fost — își spuse el —, dar parcă fusesem rănit la un picior, nu la piept. De două ori la același picior. Acuma se repeta".

Ciudat însă: teribila rană i se mută la cap, îi săgeta tîmplele. Simțea că se repetă totul și voia să se termine mai repede suferințele, prizonieratul, șederea în lagăr.

„Ah — își spunea el —, de-ar veni odată nemții să mă ia prizonier, să mă vire în lagăr și să mă văd pe urmă liber și sănătos".

Ținea minte perfect că așa fusese: pornise la atac, în pragul unui sat unguresc al cărui nume nu putuse să-l rostească niciodată, fugea înainte urlînd și din cînd în cînd aruncîndu-se pe brînci, cînd deodată simți o explozie undeva, departe, la spate, și picioarele refuzară să-l mai asculte. Cînd norul negru se destrămase, Mușat se văzu înconjurat de fasciștii care contraatacau. Satul, așezat pe o înălțime, rămăsese două zile în mîinile hitleriștilor. In acest timp, Mușat, cules de pe jos, avusese parte de o soartă ciudată. Rana ușoară de la picioare îi era tratată cu grijă, dar această grijă slujea unui scop special de întărire fizică: o dată cu tratamentul medical era bătut și torturat să spună tot ce știe despre efectivul romînesc și sovietic, despre amplasament, armament etc. Nu vorbise nici atunci cînd un camarad, înainte de a-și da sufletul, lăsă să-i scape mai multe informații de preț pentru Wehrmacht.

Schnitzler, comandantul hitlerist care conducea ancheta, îşi notase meticulos toate informaţiile date de muribund şi îi spuse lui Muşat, în nemţeşte, rîzînd:

— Facem un proces-verbal şi scriem că tu ai declarat tot ce ne-a mărturisit adineaori camaradul tău. El e mort, aşa că tot n-ar mai putea păţi nimic — tu însă trăieşti. Se va găsi procesul-verbal pe care-l lăsăm noi aici; după război o să dai de dracu, pentru trădare.

Mai tîrziu, internat în lagărul de la Brunswick, se întreba adesea dacă Schnitzler şi-a pus în aplicare ameninţarea şi dacă falsul proces-verbal a fost cumva găsit de trupele romîneşti.

„Dar de ce nu mă internează odată în lagăr? se zbătu el. De ce mă chinuieşte?"

Mii de schije se răspîndeau fulgerător, arzînd, prin tot corpul său, striga, frînturi de gînd i se înfigeau în creier: „atunci nu m-au chinuit atît de tare". „nu mai ţipa!", „n-o să le spun nimic", „înainte de-am fost la infanterie am mai fost o dată rănit", „delirez", „au trecut 21 de ani de atunci, sînt în Torida", „taci, taci!", dar dispăreau iute sub vijeliile durerii, pînă ce un val mare şi răcoros, venit nu se ştie de unde, se prăvăli peste el şi-l udă din cap pînă-n picioare.

Ceva i se descordă în gît şi îşi dete seama că nu mai ţipă. Deschise ochii şi văzu un tavan tapetat cu flori albastre — ciudat lucru, de ce oare se mai împodobesc camerele cu flori albastre cînd mai există în lume atîta suferinţă omenească? —, apoi, sprijinindu-se într-un cot, ud, cutremurîndu-se de friguri, se ridică anevoie în capul oaselor şi-l văzu pe inspectorul Nostril cum îi zîmbeşte.

— Îţi mulţumim, spuse acesta, ne-ai dat informaţii foarte preţioase.

15

Ridicîndu-se anevoie, Muşat îmbrăcă pe trupul ud hainele care stăteau boţite pe un scaun. Pe figura lui apăruse o crispare care-l făcu pe Nostril să presimtă, cu regret, că omul acesta nu va vorbi — gînd pe care şi-l alungă iute din minte.

— Vezi, domnule Muşat, spuse inspectorul mustrător şi observă cu satisfacţie că romînul a tresărit auzindu-se chemat pe nume, vezi, domnule Muşat, degeaba ne-ai făcut să te chinuim atît. Nu era oare mai simplu să ne spui numele şi adresa dumitale de la început, fără să te mai chinuim atîtea ore? Crede-mă că nici nouă nu ne-a făcut plăcere. Pe cînd aşa, imediat ce ne-ai procurat informaţiile necesare...

— Minţi, spuse Muşat cu o siguranţă care-l făcu pe inspector să se înfioare. N-am spus nimic, pentru că nu voiam să spun şi nu voi spune.

— Soţia şi copiii dumitale, continuă Nostril netulburat, erau destul de îngrijoraţi, dar i-am liniştit, avem noi grijă de ei.

De data aceasta Muşat îşi stăpîni de minune reflexele: nici nu clipi.

— Te-ai căsătorit în lagărul de la Brunswick. De ce să tăinuieşti atîta lucru? Soţia dumitale fusese infirmieră pe front. El, e nevoie să te chinuim pentru a afla lucruri atît de simple? Acolo, în lagăr, vi s-a născut fetiţa, Roxana. Dragoste romantică, de lagăr. Vezi că ştiu? Aţi încercat să vă repatriaţi?

Muşat tăcu.

— Hai, zău, mă plictiseşti, cintă Nostril pe o voce blajină. Parcă nu ştiu că v-aţi înscris pe două liste de repatriere? Că legionarii din comitetul de la Hanovra, care fuseseră puşi să distribuie ajutoarele pentru „persoanele strămutate" din Rominia, au trecut la represalii, v-au oprit pachetele cu ajutoare? Bănuiesc că şi acum mergeai la consulatul romînesc ca să ceri repatrierea.

„Poate că totuşi n-au găsit biletul meu" — îşi spuse Muşat.

Nostril îl privi grav şi vorbi rar şi apăsat:

— Fac la dumneata un ultim a...

Fu întrerupt de un glonte care străbătu fereastra înfigîndu-se în tavan. Se auziră, una după alta, mai multe împuşcături.

16

Nostril, în mare grabă, evacuă prizonierul din birou şi-şi chemă aghiotantul. Healey, cu buza inferioară umflată, gifiia încă de pe urma efortului:

— Un individ dădea tircoale secţiei noastre. Sergentul Miller mi-a atras atenţia asupra lui. L-am îmbrîncit pe individ în gangul de peste drum, să-l legitimez. M-a lovit, a izbutit să fugă, a tras cîteva focuri de revolver...

— Lasă poveştile astea! strigă Nostril. Unde e?

— E mort, răspunse Healey cu vizibilă părere de rău.

— Acte şi legitimaţie n-avea, ai?

— Nici urmă.

Nostril se gîndi o clipă şi întrebă:

— L-aţi împuşcat pe stradă sau în gang?

— Izbutisem să-l vîrîm îndărăt în gang, cînd...

— Deci cine a putut să vadă că e mort?

— Eu, sergentul Miller şi doi agenţi.

Nostril se aplecă brusc spre sertarul de jos al biroului şi scoase o plăcintă cu vişine. O mîncă încet, străduindu-se să se calmeze:

— Ascultă-mă, Healey! Miller şi ceilalţi doi, cei care ştiu că omul e mort, să fie izolaţi, la nevoie să fie chiar ţinuţi sub arest timp de trei zile. Să le spui să aibă răbdare, că pe urmă îi premiem — mă rog, spune-le ce vrei. Ai înţeles?

— Am... să trăiţi, nu prea înţeleg.

— Nici nu-i nevoie, se răsti Nostril, apoi se gîndi că în această afacere are totuşi nevoie măcar de un singur om de încredere şi adăugă răbdător:

— S-ar putea ca omul să fi fost de la serviciul secret. E vineri seara. Dacă pînă în două-trei zile cei de la serviciul secret nu află nimic despre soarta omului lor, luni cel mai tîrziu o să fie nevoiţi să ne întrebe pe noi. Pe noi direct ori pe şefii noştri. Aşa o să aflăm şi noi că a fost de la serviciul secret. Nu prea e în stilul lor... Decît un agent care să se fiţiie pe afară, ei mi-ar fi trimis mai curînd vreun şef să mă descoase.

— Atunci, zise Healey nedumerit, atunci, dacă nu e de la serviciul secret, cine să fi fost individul? Al cui?

— Tocmai asta aş vrea să aflu şi eu, răspunse inspectorul.

Sediul de poliție fu împresurat de cîteva posturi fixe ale poliției, care aveau ca sarcină să supravegheze strada.

Healey primi conducerea unei brigăzi care avea misiunea de a cerceta casele înconjurătoare de pe stradă.

Numărul gărzilor din fața locuinței arestatului fu dublat.

Nostril îi telefonă soției sale, care era geloasă; i se plînse că este reținut la birou și se scuză că va întîrzia.

18

Cam la aceeași oră, un domn înalt, îmbrăcat de sus pînă jos în albastru — costum, cămașă, cravată, pantofi, un monoclu de culoare albastră — suna la ușa pictoriței Jane Pittpott. D-ra Pittpott, o tînără care declara presei că are 30 de ani, părea de 40 și avea vreo 50, nu credea că, de vreme ce a apărut pe lume o nouă artă — arta ei —, mai e nevoie și de vechituri cum ar fi o sonerie. De aceea, soneria ei era pur decorativă: nu funcționa sau, mai bine zis, singura ei funcție era aceea de a induce în eroare.

Domnul în albastru, după ce își propti degetul vreo zece minute în șir pe butonul soneriei, ajunse, se vede, la bănuiala că soneria nu merge; căci își pusese o mănușă albastră și începu să bată de zor în ușă.

Cum însă nici această metodă nu părea să aibă vreun efect, în cele din urmă apăsă clanța și, mirat, constată că ușa se deschide.

D-ra Pittpott, în pantaloni, cocoțată pe o scăriță, nu-i dădu nici o atenție. Ținea în mînă un pulverizator de parfum, care părea umplut cu cerneală: picături fine de culoare albastră se repezeau pe tapetul galben, lăsînd în urma lor pete albastre-verzui, care procurau pictoriței o vizibilă plăcere.

Fără vreun salut sau vreo altă introducere, domnul în albastru se așeză sub scară și spuse:

— Am citit în ziarele de azi despre noua dumneavoastră metodă de a picta. Sînt un vechi admirator al studiilor dumneavoastră în albastru, după cum se vede și din îmbrăcămintea mea. De altminteri, am și pe corp 23 de tatuaje în aceeași culoare. Găsesc că noua dumneavoastră idee, de a stropi zidurile cu un pulverizator de parfum, îmbină soliditatea pereților cu suavitatea feminină a pulverizatoarelor: e frescă, dar e și mai mult decît frescă; e inspirație, dar e și cauciucul pompiței pe care apăsați cu marele dumneavoastră deget artistic.

D-ra Pittpott, în calitatea ei de pictoriță abstracționistă, declarase adesea că îi plac paranoicii și că numai un nebun furios ar putea s-o inspire în surprinderea adîncimilor albastrului. Acum însă, văzînd că i se concretizează visul, era cam îngrijorată: întrebă brusc:

— Ce vrei, domnule?

— Visez de multă vreme să mă îmbib de albăstrimea reală a vieții. Am strîns bani și vă rog să-mi închiriați pentru o săptămînă atelierul dumneavoastră, cu pereți cu tot, căci doresc fierbinte să gust adevărata fericire de a trăi în albastrul pittpottian.

— Imposibil, zise pictorița, ușurată că vorbește cu un amator de rînd. Nu pot, zău, aici e atelierul meu: m-a costat o grămadă

de bani să-mi fac un perete de sticlă, uriaş, care se deschide pe două străzi o dată, să am lumină.

— Nu m-aţi înţeles, spuse necunoscutul. E vorba de o mie de dolari. O mie de dolari pentru şapte zile!

— O mie de dolari americani sau toridieni? întrebă pictoriţa cu răsuflarea tăiată. (Era o sumă cum nu primise decît de trei ori în viaţă pentru operele ei; de altminteri, nu trăia din pictură, ci din pensia alimentară, fiind o... domnişoară divorţată.)

— Dolari toridieni, spuse omul în albastru, cu condiţia să-mi eliberaţi apartamentul imediat şi să nu faceţi reclamă în jurul acestei închirieri.

Astfel, după zece minute, la ultimul etaj al unei case înalte din care se vedea sediul poliţienesc al lui Nostril, la colţul dintre două străzi, cele două părţi ale peretelui de sticlă unde se ştia că e atelierul pictoriţei se stinseră brusc. S-ar fi zis că pictoriţa se culcase; de fapt însă, un om în albastru, aşezat în întuneric pe un scaun, vorbea într-un mic aparat de radioemisie, ţinînd sub observaţie două străzi.

19

Ora 1 noaptea.

Muşat este convins că, de vreme ce identitatea lui şi a familiei e cunoscută, nu mai are rost să ascundă nimic din viaţa ce o petrecuse în Torida — nimic afară de ceea ce era principal, de descoperirea lui epocală. E purtat din nou pe coridoare înguste — probabil spre biroul călăului acela gras, inspectorul de poliţie. Din tot corpul lui, ca un vuiet, se înalţă durerea. Aproape că se bucură de reînceperea interogatoriului: va mai uita poate de durere. Lupta se va strămuta, măcar pentru o vreme, din domeniul forţei brute în acela al inteligenţei: să nu spună nimic din ce ar putea să-l ajute pe celălalt să găsească vreo pistă interesantă. Dar gloanţele tras adineauri pe fereastră? Împuşcăturile? Vreo încăierare obişnuită sau... l-au căutat pe el?

— Eşti comunist?

— Nu sînt.

— Atunci, întrebă Nostril căutînd să adopte un ton cît mai solemn, de ce vrei dumneata să părăseşti a doua dumitale patrie, care te-a adăpostit şi te-a hrănit? Doar erai în lagăr, în Germania occidentală. Venirea dumitale aici se datoreşte filantropiei unei familii de americani care locuiau în Torida şi care te-au adus cu ai dumitale aici, în ţară, şi te-au întreţinut.

— Rar trezeşte filantropia recunoştinţă; un om căruia i s-a făcut pomană simte că, în locul bucăţii de pîine care i-a fost întinsă, i s-a răpit o bucată din demnitatea lui. E mai plăcut întotdeauna să ai de-a face cu oameni pe care i-ai ajutat tu, decît cu cei care te-au ajutat pe tine.

Nostril ascultă răbdător o adevărată expunere despre sentimentele de aversiune cu care unii oameni întîmpină miluiala semenilor lor. Îşi dădea seama că romînul, ca orice intelectual, se agaţă cu desperare de posibilitatea de a vorbi, de a conversa, care-i dă o aparenţă de viaţă civilizată, îl scoate pentru un timp din atmosfera de tortură poliţienească, îl pune pe picior de egalitate cu anchetatorul din faţa lui şi chiar îi trezeşte, fără voie, nădejdea că poate va

avea parte de un tratament uman. Inspectorului însă îi convenea acest moment de destindere: dacă avea în față unul dintre acei inventatori căruia nici un chin nu poate să-i smulgă taina, atunci era de preferat să încerce și metode mai „subțiri", să studieze și caracterul omului, pîndindu-i orice scăpare involuntară, orice indiciu.

— Susții că nu ești comunist, îi spuse Nostril, dar ai un deplasat sentiment al mîndriei, care te apropie de ei.

— Nu sînt comunist pentru că aici, în Torida, n-am avut niciodată posibilitatea să studiez teoriile politice: am fost absorbit zi și noapte de... — aici glasul lui Mușat șovăi numai o clipă, dar destul ca Nostril să observe — de nevoia de a-mi cîștiga traiul...

— Curios lucru, de vreme ce familia Ashton îți oferea tot sprijinul ei! Nici nu era nevoie să muncești!

Mușat tresărise.

— Ați aflat și despre familia Ashton? Da, într-adevăr, doamna Jane Ashton, o americancă destul de bogată, președinta unei mici societăți filantropice, a făcut intervenții timp de aproape un an și ne-a scos din lagărul nemțesc — care ajunsese să fie administrat de americani. Pe această doamnă o impresionase faptul că aveam un copil născut în lagăr și că urma să ni se nască al doilea.

— De ce nu părăseați lagărul?

— Eram anii de după război: străini, nu găseam nicăieri de lucru.

— Familia Ashton v-a primit bine?

— Nimic de zis (și Mușat zîmbi cam strîmb). Ei locuiesc, precum probabil știți, în orășelul Menasha. Domnul Ashton era în vremea aceea directorul unei mici edituri și proprietarul unor fabrici de hîrtie, mătase și textile.

„V-am rezervat o cameră la etaj — mi-au spus ei. Mîine dimineață mergeți cu noi la biserica metodistă. V-am pregătit cîteva haine" — și ne-au dat cîteva haine și obiecte de lenjerie pe care le purtaseră ei. Am fost jignit:

„Aș dori — le-am spus — să muncesc, vă mulțumesc foarte mult, sînteți foarte amabili, mă copleșiți, dar eu sper să pot cîștiga în curînd și să-mi cumpăr. De altminteri, în privința hainelor..."

O scurtă tremurătură în glas, și Nostril, satisfăcut, își notă în minte: haine, haine vechi.

— Vă rog să vă serviți, spuse el politicos și recunoscător întinzîndu-i romînului o plăcintă cu vișine.

Mușat îl săgetă cu o privire plină de ură, dar luă plăcinta în mînă și începu să mănînce.

„De ce m-o fi urînd atît? — se întreba intrigat polițistul. Că am pus să-l bată? Doar știe că îmi fac munca!"

Nostril socotea că orice activitate plătită e o muncă demnă și nu înțelegea de ce s-ar supăra cineva pentru faptul că a fost torturat. „Dacă l-aș fi bătut pe gratis, aș mai înțelege... Dar știe doar că în felul ăsta îmi cîștig pîinea." Simțea că alta o fi pricina. „De ce m-o fi urînd? Ca om al poliției, ca cetățean al Toridei? Sau poate e nebun? Se simte umilit cînd îi oferi o simplă prăjitură?"

— De la prima îmbucătură pe care mi-au oferit-o soții Ashton, vorbea Mușat, am simțit că sînt pentru ei un obiect de lux. Perkins, directorul unei țesătorii rivale, făcuse senzație în orășel ținînd cu casă și masă, în scopuri de binefacere, un ungur cu trei licențe — în drept, litere și filozofie. Domnul Perkins ieșea la fereastra eta-

jului 1 să-l vadă toată lumea şi striga în jos ungurului care îi lucra la grădină:

„Doctore, curăţă, te rog, şi trandafirul ăla. Aşa, doctore..."

Doamna Johnson avea o maimuţă, pe cînd domnul Perkins era mîndru că buruienile din grădina lui — din grădina lui de om fără cine ştie ce carte — sînt curăţate de un om cu trei licenţe.

Acum însă Ashtonii întreţineau o familie întreagă — pe mine, nevasta şi cei doi copii. De la prima îmbucătură, am simţit care e rolul nostru. Andy, băiatul de 16 ani al Ashtonilor, s-a uitat la mine cum mănînc şi a izbucnit în rîs:

„Uite, tată, — striga el — romînul ăsta ţine cuţitul în dreapta şi furculiţa în stînga, nu ca noi!"

Am zîmbit cu stînjeneală, încercînd să explic că aşa se obişnuieşte la noi, în Europa. Spre mirarea mea, domnul Ashton mi-a spus pe un ton cît se poate de serios, aproape solemn:

„E mult mai bine să ţii cuţitul în stînga şi furculiţa în dreapta, doar aşa e bine — şi mi-a explicat poate zece minute în şir avantajele, iar la urmă a spus: Trebuie să te obişnuieşti cu ideea că Torida «knows how»[1] şi să te adaptezi la modul nostru de viaţă. Noi fabricăm cea mai bună hîrtie, cele mai bune cărţi, noi am făcut o revoluţie în textile prin materiile plastice, noi o să lansăm primii sateliţi artificiali ai pămîntului — asta o spunea în '55, dar de atunci cred că a avut cîteva surprize neplăcute —, noi ştim foarte bine cum trebuie să ţinem cuţitul şi furculiţa, iar dumneata nu trebuie să introduci obiceiuri străine între noi, ci ai datoria să devii cît mai iute un adevărat cetăţean al Toridei."

— Sper că orgoliul unui provincial nu v-a făcut să dispreţuiţi pe nedrept marea noastră ţară! interveni Nostril, surprins el însuşi de a-şi descoperi sentimente de mîndrie naţională.

— Nu apucasem să ne culcăm, urmă Muşat imperturbabil, că doamna Ashton a şi venit, foarte amabilă, să vadă cum ne-am aranjat hainele acelea vechi în dulap. Dădea sfaturi gospodăreşti — „La noi se face aşa şi pe dincolo" —, zîmbea plină de amabilitate, dar soţia mea a găsit-o obositoare. Dimineaţa m-am trezit pus în corul bisericii.

„Asta o să te ajute să te deprinzi mai iute cu lumea noastră..."

Soţia mi-a fost înscrisă din oficiu la clubul femeilor metodiste. Felul cum făceau ei colectele de bani, predicile lor, felul cum dirija agentul gras de asigurări, care era conducătorul corului religios, toate astea făceau să ţi se aplece de libertatea atît de trîmbiţată a acestei ţări, care se dovedea tiranică pînă şi în privinţa felului cum trebuie să-ţi aşezi rufele în dulap. Chipurile ca prieten, de la egal la egal, domnul Ashton, bătîndu-se pe burtă cu mine, mi-a cerut ca nevastă-mea să-i „ajute" soţiei sale în treburile gospodăreşti. Aici la dumneavoastră e scump să ai femeie de serviciu. În loc să-şi angajeze una, doamna Ashton prefera să ne dea la toţi cameră şi mîncare: îi revenea mult mai ieftin şi cucerea şi reputaţia de binefăcătoare.

Luni în şir, toate stăruinţele mele de a căpăta orice fel de slujbă se izbeau de un refuz prietenesc: „Ce nevoie ai de slujbă, dragă Grig? — mă întreba amabil domnul Ashton. Ai la noi masă, casă, îţi dăm haine, zău, mă jigneşti, înseamnă că nu sîntem prieteni".

---

[1] Expresie americănească intraductibilă: Torida „ştie cum", adică are tehnică, pricepere.

Nu mai puteam suporta prietenia și democratismul acestor oameni. Am găsit o muncă necalificată la o fabrică de hîrtie și m-am mutat cît de iute am putut. Trei zile după aceea, doamna Ashton a venit să inspecteze, tot prietenește, noua casă și să dea sfaturi. Pînă la urmă am fost nevoit să mă mut în alt oraș, fără să las adresa în urma mea. Am schimbat 18 meserii...

— Fiindcă veni vorba, îl întrerupse Nostril, care e meseria dumitale de bază ?

Mușat ezită o clipă, și Nostril simți că s-a apropiat de punctul nevralgic — descoperirea.

20

— Ned, mi se pare că ăsta e !

Omul cu fața lătăreață care răspundea la numele de Ned sorbi cîteva înghițituri de cafea neagră, își aprinse o țigară și abia apoi, cu un aer plictisit, luă fotografia pe care i-o întindea colegul său de meserie.

— Ei, ce zici ? îl întrebă acesta nerăbdător.

Ned privea poza ca hipnotizat ; părea că într-o clipă va cădea adormit, cu fotografia în mînă ; ca să răspundă, trebui să facă un efort :

— La ora asta, dragă Bill, după ce-am văzut peste o mie de mutre, chiar de mi-ai arăta o focă, tot aș zice că e omul nostru, numai să mă culc o dată.

— Hai, Ned, uite-te bine ! Închipuiește-l în raglanul cafeniu, uită-te mai de sus în jos, cum îl vedeam noi de la fereastră : același ten smead, aceeași bărbie subțire...

— M-ai convins ! strigă Ned subit înviorat. Hei, fetițo ! strînge muzeul ăsta de pictură, că mi s-a aplecat de atîtea poze !

O secretară îmbrăcată într-un halat vernil începu să aranjeze iute sutele de fișe și fotografii care zăceau împrăștiate prin birou.

— Cum îl cheamă ? Cine e ? întrebă Ned.

Agentul celălalt se uită spre o fișă și răspunse :

— Vezi, e bine că l-am căutat la romîni. Îi spune Grigore Mușat, e tehnician sau așa ceva...

— Ia fișa și haide iute să-i raportăm generalului Bigellow.

Generalul îi primi pe cei doi agenți în salon, înnodîndu-și din mers cordonul la halat. Era cu ochii peticiți de somn, dar vesel și pasionat. O singură dată agenții săi îl mai văzuseră astfel ; în calitate de chelneri supravegheau o sindrofie și-l văzuseră pe general cîștigînd bani la „chemin de fer".

Bigellow citi iute fișa, examină fotografia, apoi le întinse către șeful serviciului Balcani, care, chemat de acasă, tocmai pătrunsese pe ușă, plin de agitație și cu haina încheiată strîmb.

— Dacă permiteți, spuse Ned, aș zice să-i facem prin surprindere o percheziție acasă. Poate tot aflăm ceva...

— Fleacuri, zise generalul. Dacă a fost ceva interesant acolo, de mult se află la vulpoiul ăla de Nostril. Băieți, v-ați reparat greșeala !

Deocamdată, nu mai avem nevoie de serviciile voastre. E nevoie să intre în luptă — şi aici generalul îşi frecă miinile şi privi în gol, cam aşa cum îşi închipuia că trebuie să privească un mare strateg —, e momentul să intre în luptă forţe mult mai serioase.

22

— E voie?

Cu buza de sus umflată şi căzută, greoi şi îmbrăcat în haine de stofă groasă din care răsărea, nepotrivit, o cravată ţipătoare de vară, Healey îi făcu semn inspectorului că are ceva important de raportat.

Se traseră deoparte, să nu-i audă Muşat, şi Healey raportă aproape în şoaptă:

— Peste drum de locuinţa lui Muşat s-a închiriat azi un apartament.

— Dar aici, în jur, afară de apartamentele închiriate de noi, eşti sigur că ei nu ne filează de nicăieri?

— Am cercetat casă cu casă.

— Tare mă tem că mai mult de două-trei zile n-o să-l putem ţine pe romîn, spuse Nostril gînditor. Sînt mîna serviciului secret... Vor să ni-l răpească pe Muşat... pînă la urmă s-ar putea să reuşească. Healey dragă, trebuie să acţionăm repede!

23

Omul ţipa şi se zbătea pe trotuar, strigătele lui sfîşiau liniştea străzii. Era un om subţirel şi negricios, îmbrăcat într-un raglan cafeniu. Fu lovit, i se puse un căluş, iar doi poliţişti în uniformă îl aruncară în duba secţiei poliţieneşti.

Se părea că mai aşteptau un superior, căci duba rămase vreo două minute în faţa secţiei. In sfîrşit, un ofiţer de poliţie sui lîngă şofer şi maşina ţîşni înainte.

Era două noaptea, circulaţia marelui oraş se rărise simţitor: nu mai vedeai decît oameni ce ies de la restaurante, cam afumaţi, gonind maşinile dincolo de viteza legală. Pe străzile descongestionate, duba alerga cu mare viteză.

La o încrucişare, o limuzină ţîşni brusc în faţa ei şi începu s-o gonească înainte. După un minut, altă maşină, ca din întîmplare, o încadră din spate.

Alergau astfel, în noapte, prin marele Otlonto, trecuse un sfert de oră şi abia acum apărură periferiile oraşului.

O limuzină verde, la o intersecţie, se repezi brusc în botul dubei. Patru frîne ţiuiră în aceeaşi clipă. Strada pustie se umplu iute: din cele trei limuzine ce înconjurau duba săriră afară nu mai puţin de douăzeci şi patru de oameni. Nu se auzi nici o împuşcătură: cei din dubă, tamponaţi, leşinaseră.

În două clipe, uşa de la spatele dubei fu deschisă.

Un om mărunt şi negricios, îmbrăcat într-un raglan cafeniu, cu cătuşe la mîini, fu vîrît într-una din cele două limuzine rămase întregi. La acestea se adăugă încă o maşină, venită între timp; cu mo-

toarele vibrind, în viteză maximă, cele trei maşini dispărură, fiecare în altă direcţie.

24

— N-am furat! Era înghesuială în metrou! E un complot organizat contra mea!

Omul care spunea aceste cuvinte — un om mărunt şi negricios, îmbrăcat într-un raglan cafeniu — îşi împreună miinile rugător:

— Am cazier, ştiu, am virit mina prin buzunare, dar tocmai voiam să încep o viaţă nouă...

Cu citeva lovituri bine ţintite fu scos din birou, iar unul din anchetatorii îmbrăcaţi în civil, în care agenţii îl recunoscură pe generalul Bigellow, începu să urle:

— Imbecililor, nu vă daţi seama că nu-i ăsta rominul?

— Domnule general, permiteţi să...

— Nu permit nimic! Cite ore o să mai pierdem?

25

Nostril auzi noutăţile fără să clipească.

— Păcat, spuse el. Credeam că serviciul secret lucrează mai subţire! Mă gindeam să trimit omul într-o circă de mahala, să-l fileze acolo, să scăpăm de agenţii ăştia de pe capul nostru. Dar ei au atacat duba! Inseamnă că-s tare nerăbdători, cumplit de nerăbdători!

— Or fi ştiind ceva ce nu ştim noi, se hazardă Healey. Ce-ar fi să punem totul la un loc: noi, prizonierul, iar ei, informaţiile?

— Nu-mi stă în caracter, şi Nostril zimbi răutăcios. Dacă pină-n trei zile nu aflăm nimic, facem un proces obişnuit de spionaj şi tot devenim celebri, dragă Healey. Vom ciştiga bănet, nu glumă! Am fi nişte proşti să dăm cazul plocon pe mina ălora de la serviciul secret.

— Putem să ciştigăm şi citeva gloanţe în piele, spuse Healey, care, auzindu-se numit „dragul meu", căpătase curaj. Mă mir că ăştia de la serviciul secret încă nu i-au pus pe superiorii noştri să ne ceară omul.

— Au trecut abia citeva ore, spuse Nostril. Nu vor să se agite noaptea, să nu miroase mai marii noştri de la poliţie că-i vorba de ceva special. Nu ştiai că între poliţie şi serviciul secret e o rivalitate? Miine dimineaţă cei de la serviciul secret o să dea un telefon liniştit, să se intereseze. O să lase lucrurile să tărăgăneze, dar nu mai mult de o zi — sint totuşi grăbiţi! —, şi probabil luni-marţi o să înceapă scandalul. Le dă mina să mai aştepte o zi-două: ştiu că omul e la noi şi că n-are cum să le scape.

Nostril se aplecă greoi, luă din sertarul de jos al biroului o plăcintă cu vişine şi, mincind fără grabă, adăugă:

— Ce face rominul? L-ai lăsat să adoarmă? Adu-l iute aici!

26

Era un fapt sau numai o impresie? I se părea că pe faţa arestatului a apărut între timp o expresie nouă. In loc să fie buimac —

ca omul trezit după ce n-a apucat să doarmă nici măcar o jumătate de oră —, Mușat era calm, iar în ochi îi lucea ceva care semăna a speranță.

— Am fost întrerupți de alt caz, mai urgent, spuse Nostril. Tocmai te întrebasem care e meseria dumitale.

De data asta, românul, avertizat, nu mai șovăi de loc cu răspunsul :

— Deși mă consider un om calificat, mai ales în domeniul științei, împrejurările m-au silit să urăsc diplomele, spuse el cu o voce ușor înăbușită. N-am, oficial, nici o meserie și n-am nici o diplomă...

Se uită pe furiș la Nostril, să vadă dacă acesta i-a pus întrebarea cu vreun scop anume.

— Totuși, stărui inspectorul pe un glas care voia să pară cît mai nepăsător, ce-ați studiat, care vă e, ca să spun așa, dacă nu meseria de bază, măcar pasiunea de bază, preocuparea de bază.

— Biolog, zise Mușat și, volubil, schimbă iute vorba : eram în ultimul an al Facultății de științe naturale din București, mai aveam de dat în toamnă un singur examen, cînd, luat de avîntul acelei vremi, m-am înscris voluntar pe frontul de vest. Aveam o răfuială cu Hitler. Nu eram comunist, poate aș fi devenit mai tîrziu... Pînă atunci, fetele și învățătura mă pasionaseră mult mai mult decît situația frontului. Am fost orfan de mic, m-a crescut un unchi singuratic din provincie, militar. Era colonel ; în retragere, cînd trupele fugeau, românii, care n-aveau mașini, au vrut să se suie pe camioanele nemților. Ordonanța l-a prins pe unchiul meu pe cînd cădea îndărăt, cu mîinile tăiate de un topor al hitleriștilor ; soldatul a văzut cu ochii lui camionul gonind cîțiva metri, cu mîinile unchiului meu retezate de la încheieturi, șiroind de sînge, încleștate încă de marginile de lemn. Două săptămîni după aceea, ordonanța m-a găsit la căminul studențesc unde locuiam și mi-a adus efectele unchiului meu ; o zi mai apoi...

— Curios, îl întrerupse din nou Nostril. Aveai deci studiile de biolog practic terminate, îți mai trebuia un singur examen și totuși, venind în Torida, dumneata, în loc să absolvi biologia, ai început să urmezi chimia industrială !...

— Și asta o știți ? răspunse Mușat, străduindu-se să zîmbească. Totuși, explicația e simplă : ca biolog puteam să mă fac profesor ; dar aici, în Torida, greu aș fi putut să găsesc o catedră. Biologia teoretică era un lux, posibil la mine în țară ; aici însă trebuia să mă îngrijesc de o pîine. Am vrut să mă fac inginer chimist ; înainte disprețuiam diplomele, acum, dimpotrivă, simțindu-mă străin în această țară, voiam o diplomă ca o armă în lupta vieții.

— Și atunci, cum de-ai rămas fără ?

Fața lui Mușat se întunecă.

— Lucram în tot felul de fabrici, și în timpul acesta urmam cursurile Universității fără frecvență „Farvard". Rupeam de la gura copiilor mei ca să pot plăti cursurile. Cît timp a fost vorba să mi se ia banii, agenții universității au fost foarte amabili, ba chiar, cîteodată, îmi aduceau de Anul nou cîte o carte științifică în dar, „supliment gratuit" pentru bibliografie facultativă. În ultimul an însă și-au adus aminte că sînt romîn, cetățean străin, că patria mea de origine e o țară pe care el o consideră dușmană ; au făcut figura

asta şi unor toridieni, că au şomaj intelectual, dar în primul rînd se năpustesc asupra străinilor: premiază de ochii lumii cîteva celebrităţi şi pe ceilalţi îi persecută. A trebuit să plătesc enorm de mult — enorm pentru mijloacele mele, ca om care şi şomam cîteodată —, iar pînă la urmă au încurcat lucrurile atît de bine încît nici la „Farvard", nici în altă parte n-am putut căpăta titlul de inginer chimist, deşi cunoştinţele mele (Muşat ezită, ca un om care calculează, apoi spuse cu curaj) întrec cu mult cunoştinţele unui inginer de rînd; de altminteri, în fabrică eram numit inginer, deşi n-aveam nici gradul respectiv, nici leafa...

Noştril, ca să nu-i deştepte bănuieli, nu vru să-l întrebe dintr-o dată prin ce anume întrece el cunoştinţele unui inginer de rînd.

— De aceea ne urîţi? întrebă el blînd. De aceea aţi vrut să plecaţi la comunişti?

Muşat vorbi încet, visător aproape, ca şi cînd nu s-ar fi aflat, flămînd, nedormit şi bătut, la un interogatoriu, ci ca şi cum ar fi stat de vorbă cu el însuşi.

— Cînd eram student la Bucureşti, credeam că îmi iubesc ţara, dar abia aici, pe pămîntul Toridei, am învăţat să iubesc, într-adevăr, cu patimă, Romînia mea. N-aveţi idee ce înseamnă să trăieşti într-o ţară ca Torida, unde la tot pasul, de la postul pe care-l ocupi în fabrică pînă la diploma pe care trebuie să ţi-o iei, eşti privit chioriş, ca străin, cum am fost eu privit aici. Torida este o ţară unde aş fi răbdat poate multe de-aş fi ştiut că măcar copiii mei vor avea putinţa să intre în şcoli superioare, dacă merită, şi să nu mai treacă prin ce-am trecut eu; o ţară care să respecte dreptul acestei fiinţe evoluate care este omul, dreptul său de a avea acces la lumina ştiinţei pe care au creat-o sute de generaţii. Dar, dimpotrivă, aici în Torida, la tot pasul, eram umilit ca om aparţinînd unei „rase inferioare", un romîn, latin, un soi de om care nu aparţine de rasa anglo-saxonă, considerată de unii ca menită să stăpînească lumea, un om care trebuie să fie întotdeauna primul pe lista de concedieri şi ultimul pe aceea de angajări, aşa cum spune o vorbă a americanilor: „the last to be hired, and the first to be fired". Îmi amintesc de doi ingineri, oameni de o surprinzătoare incultură, cu care purtam discuţii cam în felul acesta:

„Măi Grig, — mă întreba surizător unul dintre ei — la voi, în Romînia, se fabrică automobile?"

„Cînd am plecat, nu se fabricau — spuneam eu. Cred să azi au început să se fabrice".

„La fel de bune ca ale noastre?"

„Cred că nu. Romînia e abia la început".

„He! — rîdea el — păi noi facem cele mai bune. Dar aspiratoare de praf, ştiţi să fabricaţi?"

„Habar n-am. Cred că acum fabricăm".

„Dar îngheţată?"

„Da, ştim."

„La fel de bune ca ale noastre?"

„Chestie de gust."

„Ha! — rîdea el — păi Torida are «know how», se pricepe. Cea mai bună îngheţată din lume. Dar limonadă se bea pe la voi?"

„Se bea."

„La fel de bună ca a noastră?"

„Mai bună."

„Cum ai spus ?"
„Mai bună — țipam eu enervat. Și dacă vrei să știi, am aflat că și utilajul petrolifer e mai bun! Și masele plastice, na!"
„Cum asta? Rominia are limonadă mai bună ca a noastră?"
„Cum iți spun! La mine în țară am băut limonăzi mai bune decit «Coca-Loca» astea, cu gust de doctorie."
„Fugi, mă, că nu se poate! Nu există limonadă mai bună ca a noastră."
„Ba există!"
„Mă Grig, gîndește-te bine la ce vorbești. Mi se pare că tu ești comunist. Mi se pare că o să-ți dăm o bătaie soră cu moartea dacă nu-ți place limonada noastră și o să te trimitem să bei poșirca aia din spatele cortinei de fier!"
Uite așa vorbeau cu mine, pînă m-am plictisit atita, de uram orice produs pe care stătea scris „Made in Torida". Visam să inventez ceva cu care să-i pun..., pardon, să vă pun în inferioritate...
Nostril observă și această ezitare în povestirea omului din fața sa.
— Dar n-am avut timp, reluă grăbit Mușat. Deși nu sint comunist și nici n-am cunoscut bine Uniunea Sovietică, totuși mi-a mers la inimă cînd a lansat cel dintii satelit artificial. Dorul de patrie, care mă încerca și înainte, a început să mă mistuie; priveam cu durere cum copiii îmi cresc uitînd limba părinților lor și — lucru mai grav — cum capătă deprinderi de bătăuși și nevropați. Cînd peste toate acestea s-a adăugat criza ultimilor ani, am simțit că nu mai pot rezista, că, în ciuda tuturor riscurilor, trebuie să încerc repatrierea mea. Restul îl știți.
— Domnule inginer, ai uitat să-mi spui de marea dumitale invenție, spuse încet Nostril, care îl ascultase cu o figură blajină.
Mușchii de pe fața lui Mușat vibrară. Bărbia colțuroasă i se ascuțise, sprîncenele formară o linie dreaptă, neîntreruptă, iar gura largă i se arcui în jos. Începea lupta, adevărata luptă.
— Nu știu despre ce descoperire vorbiți.

27

— Să ne-nțelegem bine, spuse Nostril răbdător. Soția și copiii iți sint sub arest. Putem să-ți inlesnim repatrierea, ba chiar putem spune că ai plecat, n-o să întrebe nimeni de tine, și putem să te chinuim și cinci ani în șir dacă vrem. De vrei, poți să-ți vezi fata vîndută vreunui bordel din Jamaica, iar sifilisul, te asigur, nu-i o boală recomandabilă pentru fetița unui inginer. Pot să-ți dresez atit de bine flăcăul, încît să-l vezi expediat ca parașutist, să ai satisfacția că-l vezi murind, ca spion, în scumpa ta patrie. Și așa mai departe. Să fim serioși! Spune tot ce știi și o să ai bani, mai e încă nevoie de oameni capabili în Torida. Ce invenție ai?
Mușat vorbi ca și cînd ar fi repetat mecanic un refren plictisitor:
— Nu știu despre ce invenție este vorba. Degeaba încerci să mă sperii (și deodată ochii îi sticliră amenințător). Am prieteni puternici care vor ști să mă scoată de aici.
Spunea adevărul sau mințea ca să-l intimideze pe Nostril? Inspectorul își aminti expresia de speranță pe care o citise în ochii rominului. Poate că inginerul simțise ceva: poate că gloanțele care străbătuse fereastra, întreaga agitație provocată de serviciul secret,

Mușat le lua drept semnele pe care i le dădeau niște prieteni de mult așteptați.

— Știi ce cred eu despre prietenii tăi? vorbi Nostril apropiindu-se de el. Uite ce cred! și îi repezi un pumn în mijlocul figurii.

Omul nici nu încercase să se apere. Nu prea înalt și destul de ușor, fu ridicat de la pămînt de forța loviturii și se prăbuși fără mare zgomot. Se sculă iute, scoase din buzunar o batistă albastră cu care-și tampona nasul și gura. Vorbi șuierat, prin batista care se umezise de singe:

— N-ai să afli nimic, brută, poți să mă omori. Din clipa asta nu mai scot un cuvînt.

Nostril îl pofti să șadă într-un fotoliu moale, comandă o băutură răcoritoare, îi oferi o țigară pe care celălalt o refuză, iar la urmă scoase fotocopia cererii pe care Mușat încercase s-o arunce la consulat.

— Uite, scrii aici, negru pe alb, că ești autorul unei descoperiri epocale.

Mușat tăcu. Dacă inginerul l-ar fi privit cu ură, Nostril ar fi fost, cît de cît, mai satisfăcut; dar romînul avea acum o căutătură ironică, glumeață chiar.

Ca să înfrunte această privire, Nostril — care nu mai avea poftă de plăcinte — își turnă încet dintr-un termos o cafea neagră. Mîna, care lovise năprasnic, îi tremura încă de violența efortului.

— Ai stofă de comunist, rîse Nostril, măcar prin felul cum reziști la bătaie. Acum, psihologicește vorbind, m-am convins că un tip ca dumneata poate într-adevăr să fi făcut cine știe ce descoperire. E păcat, e tare păcat, și poate o să-ți explic odată de ce...

Nostril își dădea seama de unde provine uitătura calmă și ironică a romînului. Mușat ajunsese la fundul caznelor; știa exact tot ce știe Nostril, știa că celălalt a aflat că-i vorba de o invenție, i-a aflat numele, adresa, totul; a fost bătut, torturat și va mai fi; deci toate nădejdile i s-au spulberat. Or, tocmai această eliberare de nesiguranță, de nevoia de a minți, tocmai această fază rudimentară a luptei, în care unul nu mai are altceva de făcut decît să schingiuiască, iar celălalt doar să tacă, îi insufla lui Mușat o forță nouă. Sau poate avea, într-adevăr, prieteni puternici, care de afară vor face tot posibilul să-l scape?

Oftă adînc — se simțea înconjurat de primejdii invizibile — și apăsă pe un buton. In ușă se ivi, lătăreț și blond, Healey.

— Ascultă, Healey, l-ați percheziționat?

— Nu, șefule, l-am adus direct aici. Numai de arme l-am căutat.

Nostril își întoarse fața spre romîn:

— Scoate tot ce ai în buzunare.

Mușat, încă însîngerat, se scotoci cu degete tremurînde și scoase un stilou ieftin, bani, niște însemnări și chitanțe pe care nu figura numele lui, un pieptene — relativ puține obiecte (legitimații n-avea). Părea că a cîntărit dinainte ce să ia cu el și ce nu.

— Healey, spuse Nostril cu un aer întunecat, ia vezi, ce și-a lăsat prin buzunare? Pipăie și căptușelile.

Agentul îl cercetă îndelung și cu băgare de seamă.

— Nu cred să mai aibă ceva...

— In orice caz, constată Nostril ironic, hainele acestui domn s-au boțit. Luați-l, deci, totul, lenjeria, obiectele, totul, și să-i dăm un costum de-ai nostru. Cu o cravată frumoasă!

Se uită la Mușat să vadă dacă e neliniștit de această cercetare. Inginerul ședea însă calm, tamponîndu-se cu batista peste gura sîngerîndă.

— Dă și batista! spuse Nostril furios.

O apucă de un colț, căci se pătase de sînge. Încercă să-i desfacă tivul, dar batista, făcută dintr-o materie plastică densă și fină, nu era cusută cu ață: tivul, îngust, reintra în corpul batistei. Nostril avu sentimentul că, în sfîrșit, a găsit un indiciu. Despică grijuliu tivul cu o lamă, dar imediat aruncă batista pe jos, dezamăgit: în tiv nu se afla nimic.

Între timp, unul din agenții lui Healey adusese lenjerie de corp și o salopetă subțire, de culoare cenușie.

— Aici nu e frig, vorbi Nostril, în vreme ce Mușat se schimba. Poți să umbli mai ușor îmbrăcat. Nu încerca să te spînzuri cu ele: e o pînză care se destramă imediat.

— Ce facem cu lucrurile lui? întrebă Healey.

— Pune-le acolo! și Nostril arătă un dulap de metal vopsit în verde. Mîine să mi le găuriți bucățică cu bucățică: s-ar putea să-și fi ascuns în manșetă, în rever, pe undeva, cine știe ce foiță cu formule.

Spunînd acestea, se uită din nou la fața lui Mușat și rămase surprins: inginerul părea îngrijorat, ochii, pe care și-i ținea aproape tot timpul plecați, ca să nu trădeze, totuși scăpărau din cînd în cînd un fulger de alarmă.

Abia atunci — ciudat lucru! — inspectorul își aminti că-i obosit, că trebuie să se culce. Nevasta îi telefonase de mai multe ori. Dar el, cuprins de desperare că nu poate afla nici un punct slab în armura romînului, uitase de oboseală și de somn.

„Acum însă — își spuse — sînt pe aproape. A fost îngrijorat cînd am spus că-i vom cerceta hainele bucățică cu bucățică. Pare c-a uitat de prietenii cu care mă amenința."

Încuie dulapul de fier în care se aflau lucrurile lui Mușat și-i spuse lui Healey să întărească paza în jurul prețiosului prizonier. Apoi plecă.

28

Domnul în albastru stătea gînditor la fereastră, cînd în ușă apăru un domn roșcat, îmbrăcat în haine cu carouri și purtînd o mare floare roșie la butonieră. Era scund și, probabil pentru compensație, avea tălpi neobișnuit de groase la pantofi.

— Mă scuzați, zise el, o căutam pe pictorița Pittpott.

Cei doi admiratori de artă abstractă, cu cîte o mînă înfiptă în buzunar, se priviră cîteva clipe ochi în ochi.

— E trei și jumătate noaptea, răspunse domnul în albastru. O oră cam nepotrivită.

— Mi-a venit o idee grozavă, explică netulburat și zîmbitor domnul cu floarea la butonieră, clătinîndu-se pe tălpile sale groase cît trei degete. Pictură pe mese! Vă dați seama? Mese pictate! Fiind mari și orizontale, n-ai cum să le admiri decît suindu-te cu un etaj mai sus. Faci o găurică în podea, te lungești pe burtă, te uiți prin orificiu și admiri masa pictată. Am uitat să vă spun că peisajele înfățișează pămîntul văzut din avion. În felul acesta ai senzația că zbori.

— Admiram albastrele ziduri pittpottiene, răspunse la fel de surizător domnul în albastru, şi, ca să le contemplu nestînjenit, am postat doi oameni în hol, să nu lase pe nimeni să intre aici. Vă rog să nu mă consideraţi indiscret, dar aş vrea să ştiu cum aţi descuiat uşa şi cum aţi trecut de aceşti doi apărători ai contemplaţiei estetice?

— Uşa n-am descuiat-o, replică domnul roşcovan, prefăcîndu-se mirat şi agitîndu-şi încurcat minusculele picioare pe uriaşele tălpi, apropiindu-se mereu de domnul în albastru. Dimpotrivă: am găsit pe uşă un afiş pe care scria: „Intraţi fără să bateţi!" Iar în hol n-am întîlnit pe nimeni. Puteţi să mergeţi în hol, să vă convingeţi, şi să vă uitaţi şi pe uşă.

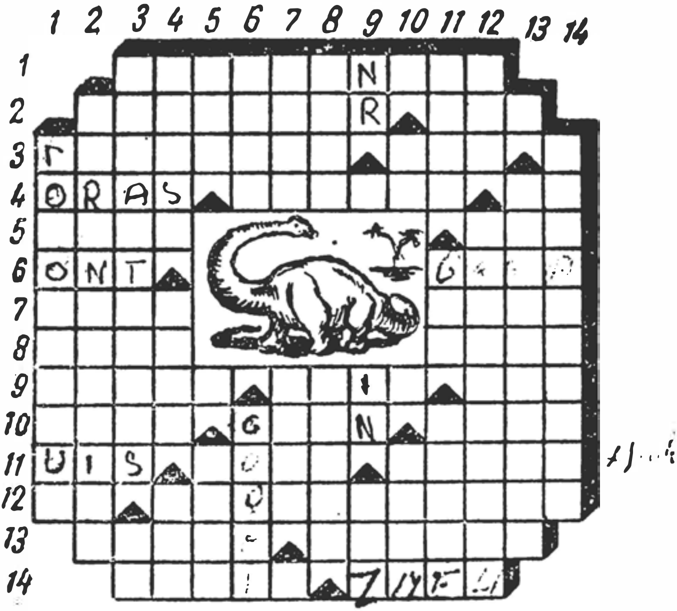
— Vă cred, răspunse amabil domnul în albastru, strîngînd ceva în buzunar, mai ales că arta noastră este de aşa natură încît...

Restul acestei fraze n-a mai fost rostit niciodată: din tălpile îndreptate oblic în sus ale domnului roşcat porniseră, brusc şi cu mare forţă, două ţişnituri de lichid roşiatic; o clipă, domnul în albastru parcă mai vru să spună ceva, să-şi scormonească buzunarul, dar nu mai putu decît să-şi închidă ochii, trăsnit de un somn irezistibil.

Trei oameni pătrunseră în odaie şi se îndreptară spre domnul în albastru. Scoţîndu-i arma din buzunar, îl puseră cu grijă într-un sac mare, amenajat cu găurele pentru respiraţie. Domnul cu floare la rever şi tălpi groase se aşeză în locul rămas liber.

(Continuare în numărul viitor)

ANIMALE PREISTORICE

ORIZONTAL:

1) Reptilă amfibie, asemănătoare șopîrlelor; 2) Monstru acvatic asemănător șarpelui din perioada cretacică, ce ajungea pînă la 14 m lungime — Pronume; 3) Gigantică reptilă terestră întîlnită în perioada jurasică, a cărei lungime atingea chiar 30 m, una dintre cele mai mari ce au trăit vreodată pe suprafața pămîntului — Măsură; 4) Nădrag — Dimensiune ce caracterizează animalele preistorice din era mezozoică (pl.) — Întrebare; 5) Nume feminin — Segment (abr.); 6) Oficiul Național de Turism — Cel mai răspîndit pește din țară numit și zvîrlugă; 7) Pantaleuhul (abr.) — Pește de Dunăre care seamănă cu șalăul; 8) Partea care tratează moravurile în retorica veche — Întinse; 9) Dreg — Varietate de agat — Corp geometric; 10) Oraș în Spania — Animal din era cuaternară și care trăiește și în zilele noastre în regiunile reci — A reteza oblic; 11) Uniunea Internațională a Studenților — Din Arabia — Munte pe care vîna Odobescu cocoși sălbatici; 12) Măsură chineză — Strămoșul rinocerului care nu avea coarne, întîlnit în perioada paleogenă; 13) Uriașul elefant păros din cuaternar, cu fildeși enormi, pînă la 3 m lungime — Șarpe înaripat de mărime uriașă și de culoare aurie, cu mai multe capete care vărsa foc din guri, întîlnit în... basme;

14) Rest al unui animal (plantă) care a trăit într-o epocă geologică anterioară și care este îngropat și conservat în straturile pămîntului — Se povestește copiilor.

VERTICAL:

1) Cel mai mare mamifer terestru din perioada neogenă, care ajungea pînă la 17 m lungime, din care un exemplar din cele mai mari se află la Muzeul de istorie naturală din București; 2) Mamifer urias, strămoșul hipopotamului, întîlnit în paleogen; 3) Om-maimuță mai evoluat decît pitecantropus, găsit într-o peșteră, lîngă Pekin, numit „omul chinez", care era vînător și întrebuința focul — Al fine (muz.); 4) Celor de colo (pop.) — Fratele lui ... Petru — A iubi (lat.); 5) „Pămînt" răsturnat! — În acest moment; 6) Afluent al Trotușului — Păsări răpitoare; 7) Arab — Lucrător în argilă; 8) A sufla cu aur — Prinț din Orient; 9) Nota redacției — Plantă textilă — Rîu ce se varsă în golful Persic; 10) Indiciile cele mai prețioase pentru arheologi (sing.) — Nume feminin din... două note; 11) Ca sîngele batracienilor — Strămoșul lui se numește phenacodus și e cel mai vechi mamifer din paleogen — Stîlp; 12) Balaurul... oltenesc — Girafă gigantică, asemănătoare unui bivol, cu capul enorm, ca al unui elefant, întîlnită în perioada neogenă; 13) „Șopîrlă cu coarne", greoaie și totuși foarte iute, întîlnită în perioada jurasică; 14) Leneș urias din cuaternar, găsit în cimitirul natural de fosile din zăcămintele de asfalt de la Ranchul La Brea, lîngă Los Angeles din California.

Dicționar la îndemînă: TAB—ASEN—IRUN—TORA.

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin"
sub com. nr. 90640

2012

CLUB COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

cpsf.info

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacţiile Ştiinţă şi tehnică sau cei care au dat să continue CPSF, au reuşit, cu multă dăruire, muncă şi cheltuială, aceşti entuziaşti.

Lor trebuie să le mulţumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecţie.

clandher
flash_gordon
eviigheorghe
krokodyliu
progressivefan3
car_deva
coolio
fractalus
panionios
nid68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email şi reparăm greşeala!)

Abonamentele la revista „Știință și Tehnică" și la colecția de „Povestiri științifico-fantastice" se primesc pînă cel mai tîrziu în ziua de 23 a lunii, cu deservirea în a doua lună următoare.

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituții și de la sate, secțiile de difuzare a presei, precum și de către factorii și oficiile poștale.

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ - PREȚUL 1 LEU